

Desembre del 2013

SUMARI

Presentació

Notícies breus

On és? o qui és?

Novetats bibliogràfiques

Què estem preparant

A destacar

Nous fons a consulta

Recerca

Col·laboracions

BUTLLETÍ DE L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

Presentació

INTEGRACIÓ I MILLORA DEL SISTEMA DE GESTIÓ DE DOCUMENTS DIGITALS AMB FOTOWARE

A finals de maig es va posar en marxa la primera fase del projecte de millora del sistema de gestió de documents digitals, amb l'adquisició i la instal·lació dels mòduls FotoStation i IndexManager del suite FotoWare.

FotoStation: és el programari que facilita l'edició i l'organització dels documents digitals. Una característica important de l'aplicació és la possibilitat de treballar amb imatges amb metadades inserides en el mateix arxiu de la imatge amb l'estàndard IPTC.

IndexManager: és el motor de cerca que ens permet trobar tots els arxius emmagatzemats i centralitzar l'arxivat en un únic repositori.

El repte que s'ha d'assolir és la integració de tots els fons digitalitzats per l'Arxiu (textual, gràfic, sonor i audiovisual) per facilitar-ne la gestió però sobretot per facilitar-ne la visibilitat i l'accés.

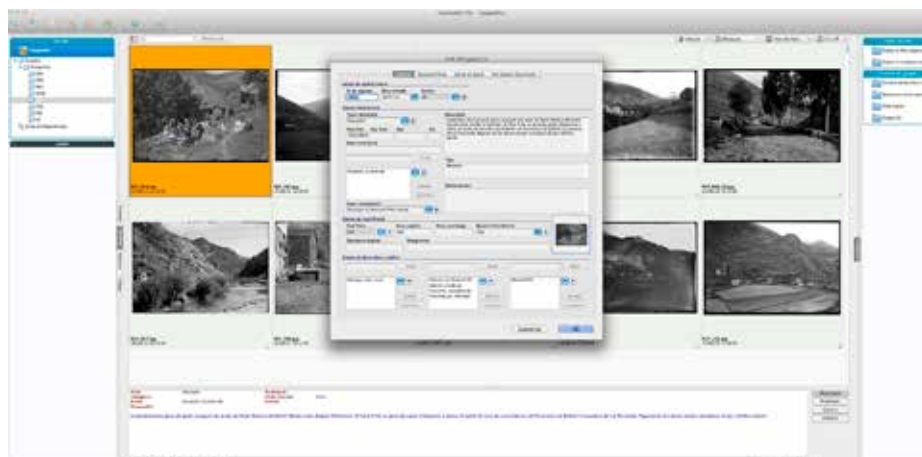
En aquesta primera fase, mentre que la instal·lació i la configuració del mòdul ha estat relativament senzilla, la implementació del sistema no és tan ràpida ni fàcil,

perquè calia realitzar prèviament les tasques següents:

- unificar les metadades que descriuen els materials
- normalitzar la codificació dels fitxers
- revisió i control dels registres i dels índexs del catàleg (DBTextWorks)
- actualització dels enllaços del catàleg a través d'hipervincles a les fitxes
- adequació als requisits del sistema de descripció de FotoStation
- planificar l'extracció i la càrrega de metadades
- dissenyar les pantalles i funcionalitats per a l'edició de dades
- entrada en funcionament en mode de proves

Per aquest motiu, a l'hora de determinar l'ordre d'implementació dels arxius digitals, s'ha optat per començar pel fons fotogràfic, més fàcil d'abordar pel seu volum (15.254 imatges en formats TIFF i JPG).

En la fase següent del projecte caldrà continuar amb els processos endegats i està previst en el futur adquirir i integrar el tercer mòdul FotoWeb que donarà accés a l'arxiu digital a través d'un navegador d'Internet. Aquest programari permetrà als usuaris de l'Arxiu cercar documents digitals de forma ràpida i fàcil, i fer-ne ús segons les seves necessitats i drets. ■

Notícies breus

CELEBRACIÓ DE LA REUNIÓ ANYAL DE L'OBSERVATORI PERMANENT D'ARXIS I TELEVISIONS LOCALS.
GIRONA, 4 DE NOVEMBRE DEL 2013

El 4 de novembre es va celebrar a Girona la 6a reunió de l'Observatori que es va crear l'any 2007, a partir de la signatura d'un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Girona, la Xarxa Audiovisual Local de la Diputació de Barcelona, l'Associació d'Arxivers de Catalunya i l'Arxiu Nacional d'Andorra, amb l'objectiu de tractar aspectes vinculats amb la conservació i la gestió de la documentació audiovisual produïda o conservada en aquestes institucions.

En aquesta reunió es va tractar el següent:

- Preservació dels arxius audiovisuals a partir de les indicacions i orientacions donades pel professor de la Universitat de Barcelona, Miquel Térmens.
- Es va presentar el mòdul d'edició de vídeo del gestor de continguts digitals *Viarchive* de *Fotoware*.
- Es va fer un balanç del treball i de les activitats portades a terme per l'Observatori des de la seva creació, el 2007.
- I per finalitzar, Jordi Piqué, cap del Servei d'Arxiu i Documentació Municipal de l'Ajuntament de Tarragona, va presentar la recuperació de la documentació de la primera televisió municipal de Tarragona.

Els 24 participants representants de 16 organismes provinents d'arxius i televisions de Catalunya i d'Andorra a la reunió van concloure la jornada amb els compromisos i acords següents:

- Tramesa i seguiment als arxius i a les televisions locals de l'enquesta elaborada per l'OPATL i a fer-ne el seguiment de la participació.
- Elaborar una declaració conjunta en relació a la preservació del patrimoni audiovisual.
- Crear un espai conjunt a Internet, ja sigui mitjançant un canal de Youtube

o una altra plataforma, per donar visibilitat als arxius de les televisions locals.

- Tancar els documents en procés de creació i crear algunes guies pràctiques que serveixin per al treball amb els arxius audiovisuals de les televisions locals.
- Valorar la possibilitat de desenvolupar una eina informàtica per avaluar la qualitat del vídeo digitalitzat.
- Crear un producte audiovisual que denunciï l'estat de risc en què es troba aquesta documentació generada per les televisions locals.

Si esteu interessats en més informació, la podeu consultar al bloc de l'Observatori.

FINALITZACIÓ DE LA PRIMERA FASE DEL PROJECTE DE DIGITALITZACIÓ DEL SUBFONS JUSTÍCIA - FONS NOTARIAL DEL TRIBUNAL DE CORTS

Continuant amb la política de reproducció dels fons documentals, l'Arxiu Nacional ha finalitzat la primera fase del projecte de digitalització del subfons Justícia tal com us informàvem de l'inici del projecte en el butlletí del mes de juny.

La digitalització s'ha dut a terme amb un escàner aeri de gran resolució, seguint les recomanacions i directrius internacionals vigents en matèria de digitalització. Aquest sistema de captura no agressiu preserva, en tot moment, la integritat de la documentació, que s'emmagatzema a màxima qualitat.

En total suposa un volum de 1.179 GB, 142.230 imatges en formats TIFF, JPEG i PDF. De moment s'hi podrà accedir a través dels ordinadors situats a la sala de consulta, però la intenció és que en el futur es pugui consultar els documents en línia a través del web de l'Arxiu.

n és? o qui és?

FBUI_155

FONS: FBUI

AUTOR: V. Builles

PARTICIPACIÓ EN LA JORNADA SOBRE NANOPARTÍCULES EN LA CONSERVACIÓ DE BÉNS CULTURALS

L'Institut del Patrimoni Cultural d'Espanya va organitzar a Madrid una Jornada sobre el coneixement de nanopartícules en la conservació de béns culturals, a la qual van assistir les dos tècniques de la secció de Conservació i Restauració de l'Arxiu Nacional d'Andorra.

La nanociència ha obert un gran potencial per a la conservació del patrimoni cultural a causa de les propietats úniques que la reducció de la mida de la partícula confereix als nanomaterials en comparació amb els seus homòlegs micromètrics. Els sistemes poden ser utilitzats en béns culturals mobles i immobles com pintures, dibuixos, patrimoni documental i monuments.

El desembre del 2012 es va aprovar el projecte europeu d'investigació sobre

nanomaterials i béns culturals, Nanofo-
rArt. L'objectiu principal de la proposta és el desenvolupament i l'experimentació de nanomaterials i nous sistemes de resposta per a la conservació i la preservació d'obres d'art mobles i immobles.

Aquest projecte, inclòs en el setè Programa marc de la UE, està liderat pel CSGI (Consorzio Interuniversitario per lo Sviluppo dei Sistemi a Grande Interfase) de la Universitat de Florència. NanofoArt compta amb la participació de catorze institucions més de diferents països com Alemanya, Dinamarca, Eslovènia, França, Itàlia, Mèxic, el Regne Unit, la República Txeca i Espanya.

Aquesta Jornada va permetre un coneixement més precís dels enfocaments i primers resultats d'aquest projecte aplicat en la restauració i la conservació de paper i pergamí. ■

Novetats bibliogràfiques

COL·LEGI OFICIAL DE BIBLIOTECARIS-DOCUMENTALISTES DE CATALUNYA. GRUP DE MÚSICA

Encapçalaments de matèria de música: pautes i models.

Barcelona, Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1997. 108 p.

BONALES CORTÉS, JACINTO

Història territorial de la vall d'Andorra: Dels orígens al segle XV.

Andorra la Vella, Consell General, 2013. 319 p.

GANYET, RAMON MAS, JORDI

Aiguat!: 1982-2012: 30 anys de les inundacions a la comarca de la Seu i Andorra.
La Seu d'Urgell, Edicions Salòria, 2013. 263 p.

OSORIO, GUALBERT

Ràdio Andorra: la història d'un mite que va fer història.

Andorra, Crèdit Andorrà, 2013. 171 p.

VARIS

Aspectos micro y macroeconómicos para sistemas sociales en transformación: Sesión académica en Andorra.

Barcelona, Real Academia de Ciencias Económicas y Financieras, 2013. 166 p.

VARIS

La cultura de l'esport: Dissetenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències.
Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2013. 173 p.

VARIS

La frontera al Pirineu: 9enes Trobades Culturals Pirinenques.
Andorra, Societat Andorrana de Ciències, 2013. 187 p. ■

la Vella. [1933]

Pont de la Rotonda a Andorra

destacar

EL DIA MUNDIAL DEL PATRIMONI AUDIOVISUAL DEL 2013. SALVEM LA NOSTRA HERÈNCIA PER A LA GENERACIÓ PROPERA

El 27 d'octubre, amb motiu de la celebració del Dia mundial del patrimoni audiovisual, vàrem voler recordar que els documents audiovisuals són molt més vulnerables que altres suports i si els volem preservar cal extremar-ne les condicions de conservació. Els béns del patrimoni audiovisual constitueixen un tipus molt concret de patrimoni cultural, en què es manifesten les activitats del món contemporani. El patrimoni audiovisual és amb freqüència l'únic testimoni del desenvolupament econòmic, polític i social de la diversitat de les cultures. Des de l'Arxiu es van preparar dos accions per celebrar el Dia i recordar aquesta causa.

D'una banda, la producció d'un curt documental per donar a conèixer i reconèixer la tasca feta per Jordi Sasplugas Mateu com a activista polític i dinamitzador cultural. Es tracta d'una pinzellada en la seva trajectòria professional, sabent del cert que encara queda per escriure bona part de la història contemporània i del moviment cultural que es va forjar a Andorra a partir dels anys 60 del segle passat.

I d'una altra, amb la col·laboració del Cineclub de les Valls i del Comú d'Andorra la Vella, la projecció d'aquest documental dedicat a Jordi Sasplugas, seguit de la pel·lícula *El món de Pau Casals (1971-1973)*, dirigida per Joan Baptista Bellsollé i produïda per la productora andorrana de Bartumeu Rebés, Miquel Porter, Joan Baptista Bellsollé i Xavier Martorell: Andorra Produccions.

Miquel Porter i Joan Baptista Bellsollé

Jordi Sasplugas Mateu: Encamp, 1942 – Andorra la Vella, 2012

Destacat i conegut per portar l'Hotel Mirador i en particular el restaurant de l'hotel, L'Odre d'Éol, on es reunien activistes polítics i culturals d'Espanya i Catalunya, molts a l'exili.¹ A partir de l'organització de caps de setmana intensius de cinema juntament amb Josep Farràs, Joan Canturri, Miquel Porter i alguns dels membres del Círculo A,² va impulsar el Cineclub a Andorra i també va propiciar la creació del Cineclub de la Seu d'Urgell. Sasplugas, a més, es va significar per la seva militància i l'activisme polític en el si del PSUC. Va ser director de programació aliena³ en el moment de la creació de la televisió de Catalunya. Activista i compromès, va treballar molt intensament per donar visibilitat al cinema que era fora dels circuits més comercials, i va fundar l'Associació de Productors de Cinema Independent de la Mediterrània (Apimed), entitat que ara dirigeix la presidenta de l'Acadèmia del Cinema Català, Isona Passola. Els darrers anys de la seva vida va formar part del Consell Andorrà de l'Audiovisual, i va impulsar durant dos anys el Festival internacional de cinema de muntanya que es va celebrar durant dos edicions a Sant Julià de Lòria.

1. *Andorra 71. 693 anys després. Entrevistes fetes per Antoni Morell i Elidà Amigó.*
2. *Empresa de programació de cines d'art i assaig, creada a Barcelona el 1967 pels crítics Jaume Figueras, Antoni Kirchner i Pere Ignasi Fages.*
3. *Hemeroteca de La Vanguardia: http://hemeroteca.lavanguardia.com/search.html?q=jordi+sasplugas&bd=01&bm=02&by=1985&ed=01&em=12&ey=1995&keywords=&__checkbox_home=true&edition=&exclude=&x=37&y=17&excludeAds=true&sortBy=&order= (accés 31/10/2013)*

Hotel Mirador. Postal Escudo de Oro

El documental és accessible a www.arxius.ad i també a <http://www.cultura.ad/>

El món de Pau Casals (1971-1973), produït per Bartomeu Rebés, Miquel Porter, Joan Baptista Bellsollell i Xavier Martorell, dirigit per Joan Baptista Bellsollell⁴ i restaurat pel Govern d'Andorra l'any 1998 amb motiu del 25 aniversari de la mort del músic català. Joan Baptista Bellsollell (Mataró, 1919 – 2008), català exiliat i sempre compromès amb la resistència antifranquista, va voler, amb els seus films, denunciar injustícies socials i polítiques i també defensar el cinema fet a Europa com a alternativa a les corporacions. Aquest documental és dels primers llargmetratges fets íntegrament a partir d'imatges d'arxiu. El director va fer una intensiva recerca en diferents arxius i gràcies a això s'ha pogut narrar la vida del cèlebre músic i reconegut pacifista Pau Casals. Durant l'exili, Casals va visitar els seus amics d'Andorra, entre els quals hi havia el pare de Jordi Sasplugas, i els darrers anys de la seva vida va tenir una vinculació molt directa amb tota

la família Sasplugas i en particular amb Jordi Sasplugas. Aquest llargmetratge va ser restaurat pel Govern d'Andorra durant l'època del ministre Pere Canturri i una còpia en 35 mm està dipositada a l'Arxiu Nacional des del 1998.

Aquest any la Unesco va proposar com a lema del Dia: *Salvem la nostra herència per a la generació propera*. Una manera de reconèixer els que ens han precedit és a través de la labor que es fa als arxius de recuperar, conservar i difondre els elements que parlen de la societat i que esdevenen claus per a la construcció i la consolidació de la identitat, en contínua evolució.

REORGANITZACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ ALS MARGINETS

Aquest agost s'han iniciat les tasques per organitzar i descriure el fons administratiu dipositat a l'edifici dels Marginets, que consta majoritàriament de documentació en fase semiactiva i inactiva

4. Joan Baptista Bellsollell era molt apreciat per Jordi Sasplugas. Aquest llargmetratge va ser patrocinat, entre d'altres, pel bisbe i copríncep Joan Martí Alanís i el president de la Generalitat de Catalunya Josep Tarradellas

Fons que surten a consulta

Col·lecció Gerhard Lang

A principis d'any el Sr. Gerhard Lang va depositar a l'ANA, tota la documentació que havia utilitzat per fer els seus articles sobre la història postal andorrana i la figura de Boris Skossyreff, també conegut amb el sobrenom de Boris I d'Andorra.

La col·lecció es compon d'uns 204 documents, alguns dels quals són originals i d'altres còpies de documentació dipositada a arxius d'arreu del món, on va haver de dirigir-se el Sr. Gerhard Lang per fer el seu estudi.

Cronològicament abasta el període del 1876 al 2011. El contingut és molt variat, centrat principalment en la figura de Boris Skossyreff, en els seus orígens familiars i en les seves vicissituds per mitja Europa.

Cambra de Notaris

Aquest any la Cambra de Notaris ha fet un traspàs a l'ANA de 9 protocols notariais dels anys 1908 al 1911. Aquests llibres pertanyen als notaris Domingo Palmitjavila Moles, Josep Picart Martipal i Bonaventura Moles Maestre.

que pel seu volum no ha pogut ser transferida a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

El fons està compost per més de 2.500 metres lineals de documentació dipositats, cosa que fa preveure una durada dilatada en el temps per poder donar per acabades les tasques previstes.

La finalitat última d'aquest projecte, a més de poder fer accessible els fons documentals de la nostra història més recent, és convertir el que actualment és un magatzem de documentació en l'Arxiu Intermedi Administratiu. Aquest arxiu ens centralitzaria i gestionaria el fons de l'Administració Central en fase semiactiva.

Les tasques s'han iniciat pel subfons del Departament d'Agricultura. La documentació, que s'inicia a finals dels anys 50, ens permet apropar-nos a la realitat d'un sector econòmic que al Principat d'Andorra va passar de ser el majoritari a tenir un caràcter més residual. Aquest subfons inclou també la documentació de funcions ara gestionades pels departaments de Patrimoni Natural i de Medi

Ambient, que fins a l'any 1993 estaven integrats dins d'Agricultura. En definitiva, trobem documentació referent a la gestió de la caça i la pesca, dels senders, camins i boscos, la neteja dels rius, ajuts a la pagesia i la ramaderia, gestió dels conreus com el tabac i la trumfa, organització d'activitats de difusió i foment i el registre d'explotacions agràries, entre d'altres. Un fons molt interessant que ha arribat bastant íntegre i en general en bones condicions.

En el moment en què es registra la documentació, passa a formar part dels fons consultables disponibles a l'Arxiu Nacional d'Andorra. Les persones interessades a accedir a la informació ho podran fer a través de les fitxes descriptives de les sèries identificades que es troben a la sala de consulta. La documentació física se servirà als dos o tres dies del moment de la petició per raons de logística. S'ha de tenir en compte, però, que com que és documentació recent, poden existir restriccions d'accés d'acord amb la normativa vigent. ■

Recerca

AJUT DE RECERCA CEBRIÀ BARAUT 2013

L'ajut Cebrià Baraut està destinat a fomentar i contribuir a l'elaboració d'estudis en ciències socials referents a Andorra i per als quals sigui necessari utilitzar com a font bàsica d'informació la documentació dels fons de l'Arxiu Nacional d'Andorra. L'ajut correspon a una aportació econòmica de 10.000 €, per un termini màxim de dos anys. En l'edició d'aquest any, el projecte seleccionat per rebre l'ajut ha estat el del doctor en història Valentí Gual Vilà, amb el títol *Estudi demogràfic de l'Andorra moderna*.

El plantejament bàsic d'aquest projecte de recerca és aconseguir el coneixement més ampli possible sobre la població andorrana des del segle XVI fins a principis

d'aquest segle. L'anàlisi se centrarà bàsicament en els llibres sacramentals de les parròquies andorranes. Aquesta documentació és obligatòria a tots els territoris catòlics des de la finalització del Concili de Trento (1563), tot i que en alguns casos la trobem en dates anteriors. En aquests llibres podem diferenciar les actes de baptisme, les actes de defunció, les actes de matrimoni i els llibres de comunió. A partir del recompte numèric de totes les dades que ens aportaran aquestes partides es podrà veure l'evolució de la població andorrana.

A més a més també es realitzarà la reconstrucció de famílies amb la intenció de portar a terme la genealogia del màxim de cases possible entre els habitants de les Valls d'Andorra durant

arxiv@nd

**BUTLLETÍ DE L'ARXIU
NACIONAL D'ANDORRA
Ministeri de Cultura**

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfons:
Centralita: 802 288
Fons audiovisuals: 802 285
Fons històrics: 802 286
Atenció a l'usuari: 802 287
Direcció: 802 289

e-mail: ana.gov@andorra.ad
web: www.arxius.ad

Horari d'atenció al públic:
de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h
dissabtes:
de 9 h a 13 h

Disseny:
Imatge gràfica
Govern d'Andorra

Consell de redacció:
Antònia Fantova
Cèlia Realp
Susanna Vela

Dipòsit Legal: AND.485-2005

No es permet la reproducció total o
parcial del butlletí digital.

els anys que són objecte d'estudi en aquest projecte. Aquesta reconstrucció anirà acompanyada, en la mesura que la documentació ho permeti, de l'estudi de fons notariais per tal d'enriquir el coneixement en general de la societat andorrana i també, en particular, de les famílies que es puguin estudiar.

Aquest és un projecte de demografia històrica que comporta un salt qualitatiu en el coneixement social de l'Andorra moderna. Un projecte que abraça 400 anys de la història demogràfica d'un estat europeu. ■

Col·laboracions

LLUÏSA FORNONS ARXIVERA DEL COMÚ D'ENCAMP

La creació de l'Arxiu del Comú d'Encamp va ser l'any 1991, a l'actual Casa Comuna, es va adequar la planta -1 amb l'equipament de material específic, i es va anar ordenant la documentació que s'havia portat de l'antiga Casa Comuna.

L'any 1992 hi va haver una actuació molt important per part de l'Arxiu Històric Nacional del Govern d'Andorra. Amb el seu assessorament i suport tècnic, es va restaurar i microfilmare part de l'antic fons documental, peces úniques recuperades de l'aiguat del 1937.

L'any 1996 es va contractar una empresa especialitzada en gestió electrònica que va assessorar i instal·lar el programa per a la gestió i informatització de la documentació.

L'any 1997 la corporació comunal em va proposar fer-me càrrec de l'arxiu comunal. Feia set anys que treballava en l'atenció al públic i era una oportunitat per créixer professionalment. Coneixia perfectament el circuit documental i durant els anys 1998 i 1999 vaig fer un postgrau en tècniques d'organització d'arxius i documents, després vaig anar endinsant-me en els cursos de gestió d'arxius, de preservació i conservació, d'especialització fotogràfica, de documents electrònics, de tècniques per a la

investigació històrica, completant d'aquesta manera els coneixements necessaris per portar l'arxiu comunal.

L'any 2002 vaig jurar el càrrec d'arxivera i es va aprovar el Reglament de l'Arxiu del Comú d'Encamp. El Reglament, que és l'eina principal de tot arxiu, i la pràctica i l'experiència adquirides en aquests anys fan que tinguem un arxiu a mida, un arxiu molt viu, accessible, pràctic i adequat al nostre funcionament. ■